

עלון שבועי מבית "בני אמונים"

וכל מאמינים

286

פרשת חקת

תשע"ט

פניני אמן ותפילה בפרשה

מאוצרות אמונים

האם בירך משה 'ברכת המצוות'?

"קח את המטה ונהקה את העדה אתה וְאַהֲרֹן אֲחִיךָ וְנִפְתָּחֶם אֶל הָעָם" (כ ה)
רבי משה הלוי סולוביצ'יק מצריך חקר כאן וכן בכל המקומות שנאמר ציווי מיוחד למשה לבדו לעשות פעולה כלשהי, האם בירך משה ברכת המצוות לפני שקיים את הציווי שהוטל עליו.

ופישט, כי מסתבר לומר שאדם שהצטוו בציווי פרטי המופנה רק אליו, אינו צריך לברך על קיומו ברכת המצוות.

והאיש משה

עשר מיתות כנגד יו"ד אחת

"שָׁמַעְנוּ נָא הַמּוֹרִים הֵמָּן הַסֵּלַע הִנֵּה נֹצֵיץ לָכֶם מִים" (כ י)
רבנו חננאל פירש שחטאם של משה ואהרן היה בכך שייחסו את נס הוצאת המים מן הסלע לעצמם, שאמרו: "נֹצֵיץ לָכֶם מִים" ולא: "יוצא לכם מים".

על פי דבריו פירש רבי יצחק כ"ץ חתן המהר"ל מפראג את שאמר הפייטן (בפיוט 'אומץ אדיר' הנאמר במוסף לראשון דראש השנה) על משה רבנו: "יען אשר נוקש בעשר, נחרתו בו מיתות עשר" - משה נכשל בכך שלא אמר "וציא" [ביו"ד] שהיא בגימטריה עשר] אלא 'נוציא', ולכן הוזכרה מיתתו עשר פעמים בתורה (ראה דברי יא י). ולפיכך דקדק דוד המלך ואמר (תהלים קיד ח): "הַהִפְכִי הַצּוֹר [הסלע] אֲגַם מִים", לא נקט דוד 'ההופך', אלא 'ההפכ' - בתוספת יו"ד, לפי שכאמור אות זו הייתה חסרה כדי להעיד שהוציא הקדוש ברוך הוא את המים מן הסלע.

רמב"ן במדבר כ ח: הגהות על 'פענח רוא' לר"י כ"ץ שם יא

שלל הבא בדרך נס

"וַיֵּדֶד יִשְׂרָאֵל נֶדְרָ לָהּ וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תָּתֵן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהִתְרַמְתִּי אֶת עַרְיָהֶם" (כא ב)
"והחזרת" - אקדיש שללם לגבוה" (רש"י).

במסכת נדרים (ט א) הובאו דברי רבי מאיר שמוטב לאדם שלא יזור נדרים כלל, שמא פעם אחת ישכח ולא ישלם את נדו; כיצד יסבירו דברי רש"י לשיטתו?

פירש רבי יעקב קמיניצקי ראש 'שיבת תורה ודעת' בניו יורק:

את תוכחת הנביא אלישע למלך ישראל (מלכים ב' ו כב): "הַאֲשֶׁר שָׁבִית בְּחֶרֶבָּךְ וּבְקִשְׁתְּךָ אֶתְּהָ מִפֶּה, פִּירֵשׁ הַמְצוּדֹת דָּוִד" שם: "הלא בנס הובאו, ומה לך ולהם?" למדנו מכך ששלל שבא לאדם בדרך נס אינו נחשב שלו ואסור לו ליהנות ממנו. לפי זה ניתן להסביר שאין כוונת הכותב שנדרו בני ישראל להקדיש את השלל שייקחו מהעמלקים, אלא התפללו שיוזכר לניצחון ניסי שיגרום שהשלל יהיה קדוש מאליו.

אמת ליעקב

כיוון ש: "אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו [ברבים], אלא אם כן נענה כיהושע בן נון" (תענית יד ב), חששו שמא אם יפלו על פניהם ברבים וייענו [כפי שאכן אירע, ככתוב: "וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֲלֵיהֶם"], ייראה הדבר כגאווה. לכן נכנסו "מִפְּנֵי הַקֶּהֱל, אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וּבְמָקוֹם מוֹסְתָר זֶה נִפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם.

אמרי שפר

מקורות בפרשה על
גודל מעלת עניית אמן

מבאר אמונים

חובת 'המורים' להזהיר על עניית אמן

"שָׁמַעְנוּ נָא הַמּוֹרִים הֵמָּן הַסֵּלַע הִנֵּה נֹצֵיץ לָכֶם מִים" (כ י)

"נָא הַמּוֹרִים הֵמָּן" - סופי תיבות 'אמן'. לרמז מכאן למורים, היינו המלמדים, שצריכים להזהיר לתלמידים שעל כל ברכה וברכה שישמעו מפי ישראל המברך שיענו אמן. וגם רמז הוא למורי הוראה שבכל עיר ועיר שיוכיחו ויזהירו להמון להיזהר בזה מאוד. כי בעוונותינו הרבים ורוב ככולם אינם נוהרים בזה. ועליהם מוטל לדרוש ברבים ולהודיע להם החטא והפגם הגדול של מי שאינו עונה אמן על כל ברכה שישמע מישראל המברך. ואפילו מתינוק בשעה שמברך ברכה... כפי שמובא מעשה רב ונורא מעניין עניית 'אמן' ביסוד נהורא השלם' (פרק טז) שהיה עם הגאון רבי מרדכי יפה כשהיה אצל החכם אבובה, על שלא ענה אמן פעם אחת על ברכת התינוק. ואחר ל' יום שנהג נידוי כפי נידוי הרב לתלמיד, ובא אליו, אמר לו: 'תדע נאמנה שהיית חייב מיתה בשעה שלא ענית אמן על ברכת התינוק'. והזהירו שבכל מקום אשר תדרוך כף רגלך ידרוש ברבים ויודיע להם החטא והפגם הגדול של מי שאינו עונה אמן על כל ברכה מישראל. וסיפר לו גם כן מעשה נורא שקרה שנהרג חסיד גדול במיתה משונה רחמנא ליעל, שלא ענה אמן פעם אחת על ברכת תינוק. אם כן נראה בעליל כי חוב גמור הוא על כל מורה הוראה ואב"ד שבכל עיר ועיר להזהיר ולהוכיח את ההמון על זה, ולא יתפסו חלילה וחס בעוונם, אך יהיו מזכים את הרבים.

עוד רמז מכאן על מי שאין עונה אמן, שנקרא מרי וסרבן, כמו שידד הפייטן המקונן בקינה 'איכה ישבה חבצלת השרון: 'זכרה זמן אשר נעשה ונשמע השיבו, ועתה עונות אמן לא אבו'.

חלק יעקב' [לרבי יעקב לייב בענדזאמין] חקת

'עבודה שבלב' הנעשית בפה

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל" (ט ב)

אם נצטווה משה זה מכבר: "לאמר" מפני מה שב והצטווה: "דבר אל בני ישראל"?
דרש רבי אליעזר הורביץ רבה של טרינגרד:

ידועים הם דברי האר"י (לקוטי תורה תהלים סה) שעל אף שעיקר התפילה היא בלב, מכל מקום הצטוונו להתפלל בפינו, היות: "שעל ידי התפילה שאדם מתפלל, רואה חברו ובא גם הוא להתפלל". ויש לומר כי ליסוד זה רמז הפסוק שלפנינו: "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" - הסיבה שיש להוציא את מילות התפילה בפה ולא להסתפק במחשבת הלב, היא משום: "דבר אל בני ישראל" - כדי שהדיבור יעורר אחרים מבני ישראל שיצטרפו לתפילה.

נועם מגדים

בית כנסת שהוא מלא בתורה ובתפילה

"וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צֶמֶד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא" (ט טו)
פירש רבי פינחס הלוי הורוויץ בעל 'ההפלאה':

בזוהר הקדוש (תק"ז י דף כ ב) נאמר שהתפילה ולימוד התורה צריכים להיעשות מתוך דבקות בה', שאם לא כן - לא יעלו למעלה. יסוד זה נרמז בפסוק שלפנינו: "וְכָל כְּלִי פְתוּחַ" - כל דיבור של תפילה ושל לימוד שמוציא האדם מפי, "אֲשֶׁר אֵין צֶמֶד פְּתִיל" [מחובר] עליו - בלא חיבור ודבקות בה', "טָמֵא הוּא" - אינו עולה למרום, למקום הקדושה והטהרה.

בעניין זה מסופר על ה'בעל שם טוב' הקדוש, כי פעם עמד להיכנס לבית כנסת מסוים, אולם משאך דרכו רגליו בחלל הפתח נרתע ומימן להיכנס. לתמימה סובביו סתם: "איך אוכל להיכנס, והמקום מלא וגדוש בתורה ותפילה?"

"אדרבה...?", גברה פליאת הסובבים, וה'בעל שם טוב' הסביר: "בבית כנסת זה מתפללים ולומדים בלא דבקות. כיוון שכך התפילה והלימוד נותרים בתוך חללו ואינם עולים למעלה, ולמקום שכזה איני רוצה להיכנס".

פנים פתוח; 'שער בת רבים'

משה ואהרן נחבאו מתוך צניעותם

"וַיֵּבֶא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקֶּהֱל אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֲלֵיהֶם" (כו)

יש להבין את פשט לשון הכתוב: הייתכן שלאחר שנבלעו קרח ועדתו באדמה, עדיין חששו משה ואהרן "מִפְּנֵי הַקֶּהֱל" שיפגעו בהם?

פירש רבי שלמה קלוגר כי כך היא כוונת הכתוב: ביקשו משה ואהרן ליפול על פניהם בתפילה, אולם

רבי חיים פלאג'י כותב בספרו 'כף החיים' (פרק יג): "שכרה של כל אמן היא לאין ערוך ועל כן על האדם להקפיד לא להפסיד אפילו על אמן אחת". אזכרה מיוחדת הוא מבאי לגבי עניית אמן, אחר ברכת 'המחזיר' שכינתו לציון' הנאמרת בחזרת הש"ץ. בשעה שרבים ממנהיגים לומר מודים דרבנן, ומרוב חיפזון מחשים מלענות אמן על ברכה זו. ומוסיף שפעם כשהייתה עת רצון בשמיים להביא את הגאולה, לא יצא הדבר לפועל בגלל הזלזול בעניית אמן על ברכה זו, שבה אנו מבקשים על הגאולה.

רבי חיים משה מנדל זצ"ל (שהיאריצייט שלו יחול ביום ראשון הקרוב ד' בתמוז) יעץ פעם לאדם שהיה צריך ישיועה לפרסם דברים אלו כסגולה לישועה ('נוטרי אמן' ח"ב עמ' רטו).

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

למען ציון לא אהשו

בהיכלו של מלך (ב)

מעלתה של תפילה בציבור

מלבד עצם החובה ההלכתית המוטלת על האדם להתפלל עם הציבור (ראה פסחים מו א וברש"י שם), נתנו חכמים דגש מיוחד למעלת התפילה הנאמרת בציבור, ואף אמרו כי שעת התפילה בציבור נחשבת 'עת רצון' מיוחדת כדברי הגמרא (ברכות ח א): "מאי דכתיב (תהלים סט יד): 'אָנִי תַפְלִיתִי לָךְ ה' עַתְּ רָצוֹן' - אימתי 'עת רצון' בשעה שהציבור מתפלל".

והנה אם נתבונן, מי מאיתנו אינו רוצה שתפילתו תיאמר בעת רצון? ובפרט שאמרו במדרש (דב"ר ב יב), כי תפילת הציבור אינה רק 'עת רצון', אלא: "אינה חוזרת לעולם וריקם".

ויש לדעת, כי אף כוחו של כל יחיד ויחיד, כשהוא מתפלל בתוך הציבור, מוכפל עשרת מונים. וכפי שדרשו בוורת הקדוש (בראשית דף רלד א) על לשון הפסוק (תהלים קב יח): 'פָּנָה אֶל תַּפְלִית הָעֶרְעֵר וְלֹא בָזָה אֶת תַּפְלִיתָם', על תפילת 'הערער' (לשון יחיד) נאמר: 'פָּנָה, ואילו על 'תפילתם' [לשון רבים] נאמר: 'וְלֹא בָזָה'. משום שכאשר היחיד מתפלל, מערערים המקטרגים על תפילתו, ולכן פונים ובודקים את זכויותיו בטרם ישמעוהו. אולם כאשר הרבים מתפללים, אפילו יש ביניהם רשעים ואפילו אם תפילתם לא נאמרה בכוונה, הרי היא נשמעת.

וכן פסק להלכה הרמב"ם (תפילה ח א): "תפלת הציבור נשמעת תמיד, ואפילו היו בהן חוטאים אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים. לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הציבור, ולא יתפלל ביחיד כל זמן שיכול להתפלל עם הציבור".

טעמים למעלת התפילה בציבור

טעמים רבים נתנו המפרשים למעלת התפילה בציבור, להלן נביא כמה מהם:

כך כתב רש"י בפירושו לגמרא (סוטה לג א ד"ה יחיד):

"יחיד - צריך שייסעוהו מלאכי השרת, ציבור - לא צריכי להו, דכתיב (איוב לו ה): 'הֵן אֶל-פְּבִיר וְלֹא יִמָּאָס' - אינו מואס בתפלתן של רבים".

בספר הכוזרי (ג יט) ביאר רבנו יהודה הלוי: כמעט שלא ימצא יחיד שלא ימצא בו עוון, בשוגג או במזיד, אולם כאשר הוא מתפלל בתוך עשרה, 'שילמו הללו זה את חסרונם של זה, ויסתדר מהכל תפלה שלמה בכוונה זכה, ותחול הברכה על הכל ויגיע לכל אחד מהיחידים חלקו ממנה'. שכן חסדי ה' הם כמטר המרווה את הארץ; אף שבתוך הארץ ימצאו יחידים שלא יהיו ראויים לו, יקבלו הם את שפעם בזכות רובו, אולם כאשר המטר מופנה ליחיד על פני הארץ, הוא לא יזכה לו אם אינו ראוי לכך.

ביאורים נוספים כתב בפירוש 'עץ יוסף' למדרש (דב"ר ב יב):

"כי ההשגחה על הכל גדולה ומרובה יותר מהשגחה על הפרט והאישית, או מפני שבציבור בודאי ימצא פרט אחד המתפלל בכוונה גדולה ולכן נענה לכולם בזכותו".

ביקצור שולחן ערוך (יב ב) כתב, שכאשר חלילה לבבות ישראל נפרדים למטה, אזי לא למעלה אין התאחדות, אולם כשהם מתאחדים בגופם למטה בתפילת הציבור, אזי מתאחדים נפשותיהם למעלה, ועל ידי כך גם תפילותיהם מתאחדות. וכשהן כלולות

יחדיו הן רצויות יותר לפני יתברך שמו.

תפילה בציבור - אוצר של אמונים

מלבד הטעמים האמורים יש לזכור את המעלה המיוחדת והפשוטה שיש בתפילת הציבור, והיא שעל ידיה זוכה המתפלל לענות אמונים רבים, יהא שמה רבא ושאר דברים שבקדושה, שערך כל אחד מהם הוא בלתי ניתן לשיעור 'אורות אלים' [לבעל 'פלא יועץ'] אות תקסט).

באבודרהם (תיקון התפילות) הביא בשם רבי אברהם אבן שושן, שדרש את הפסוק (תהלים נה יח): "עֲרֹךְ וּבֹקֵר וְצֹהֲרִים אֶשְׁיָחָה וְאַהֲמָה וְיִשְׁמַע קוֹלִי"; 'ואהמה' בגימטריה נ"ז, שבזכות נ"ז ברכות נאמר המתפלל בשלוש תפילות שמונה עשרה, הקדוש ברוך הוא שומע את קולו וזן אותו ואת בני ביתו. וכתב האבודרהם, שמכאן נוכל ללמוד על גודל שכן המתפלל עם הציבור, שבתפילה אחת נחשב לו כאילו אמר נ"ז ברכות וזוכה לשכר האמור.

כיצד? בתפילתו בלחש מברך "ט ברכות, וכשמקשיב בשתיקה לתפילת הציבור, נחשב לו מדין 'שומע כעונה' כאילו אמר את "ט הברכות בעצמו. וכשהוא עונה אחר כל ברכה כחובתו, הרי זה כאילו בירך "ט ברכות נוספות, שהרי: "גדול העונה אמן יותר מהמברך" (ברכות נג א).

אף מרן ה'חפץ חיים' בספרו 'שמירת הלשון' (חתימת הספר א) האריך בדברי התעוררות לחיזוק עניין התפילה בציבור, כשבתוך דבריו ציין כי המתפלל עם הציבור זוכה לענות 'ברכו', קדושה ואמן יהא שמה רבא, שכל אחד מהם בפני עצמו הוא עניין נורא מאוד (ע"ש אריכות דבריו). ואם נבוא להחשוב הדברים, בוודאי נתעורר ונזדרז להתחזק להקפיד להתפלל את תפילותינו בציבור בכל יום ויום.

"כי הנה מיום אחד בלבד, מתפלת שחרית ומנחה, יש לו ל"ח אמונים מן "ט ברכות של תפלה. [ואמרו חכמינו זכרונם לברכה שכל הזהיר בעניית אמן פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר: 'פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים' - אל תקרי אמונים אלא אמונים]. ושמנה פעמים אמן יהא שמה רבא, ועוד שש עשרה אמונים מן הקדשים, ושתי קדושות וברכו. והנה כל זה הוא מיום אחד, וא"כ צא וחשוב כמה יש לו משבוע אחד, ומחודש אחד, וכל שכן משנה שלמה. הלא אין מספר לרבינו הזכיר שמתרבות לאדם ע"י רגילותו להתפלל בצבור".

תפילת הציבור - מעלה מיוחדת בישראל

דבר נפלא כתב הגר"ז מברסק בפירושו על הפסוק (דברים ד ז): "כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרִיבִים אֵלָיו פֶּה אֶלְקִינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו".

"אף על גב דעיקר הענין של תפילה וזעקה הרי ישנו גם באומות העולם, כדאשכחן בנינו, וגם בתפילת שלמה כתיב (ישעיה נ ז): "כִּי בִיתִי בֵּית תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים... אבל האי קרא ד'בכל קראנו אלי' הרי מוקמינן ליה (ר"ה יח א) דזהו רק בציבור. וענין תפילת ציבור הוא רק בישראל לבד דעיניה [אומות העולם] לאו ציבור ינהו, קדושה ישראלים בלבד. וזה שאמר הכותב, דזהו שהוא קרוב 'בכל קראנו אלי' הוא רק בגוי הגדול הזה".

תפילה נואשת בלב הקיפאון

ידוע היה הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, מקים עולה של תורה ברוסיה, כמי שמסר נפשו וכל אשר לו על שמירת התורה והמצוות. בפרט בשנים הקשות שבהן נתון היה תחת שלטון הרוע והכפירה הקומוניסטי בבית המועצות.

סיפורים רבים נכרכו במסירות נפשו זו, רבים מהם הובאו בספר תולדות חייו הסוערים, 'להישאר יהודי', שביניהם הובא הסיפור דלהלן:

מיד עם סיום לימודיו באוניברסיטה, כפי שחויב על ידי השלטון הקומוניסטי, החל רבי יצחק לעבוד כמורה בכפר סטובליטשי שהיה מרוחק כעשרים קילומטר מקאזאן, עיירת מגוריו. עבודה זו הייתה מחויבת המציאות, שכן ברוסיה של אותם ימים מי שלא היה עובד - היה אובד...

היה זה בראשית שנות מלחמת העולם השנייה, הרעב הנורא ששלט בכל רחבי רוסיה גרם לכך שרובם המוחלט של האזרחים ניזונו אך ורק ממזכרים בסיסיים. במשך שלוש שנים לא ראו רוב אזרחי רוסיה חמאה או סוכר, על אחת כמה וכמה 'מעדנים' חשובים מאלו.

אף כדי להשיג לחם גס ויבש היו תושבי רוסיה צריכים לעמוד במשך שעות וימים בתורים ארוכים, וכל פיזור לחם שחולק חושב עד לגרמים בודדים. בהיותו חסר אמצעים עשה רבי יצחק את דרכו רגלית מקאזאן לסטובליטשי וחזרו. כאשר במהלך כל ימות השבוע היה מתגורר בסטובליטשי, ולקראת שבת היה חוזר לבית הוריו בקאזאן.

היה זה בחורף תש"ב. רבי יצחק עשה את הדרך חזרה מבית הוריו בקאזאן לסטובליטשי. הוא יצא מהבית בשעה חמש לפנות בוקר, וכיוון שידע שאת מנת הלחם היומית הוא אמור לקבל בסטובליטשי - מקום מגוריו הרשמי, לא אכל מאומה משולחן הוריו טרם צאתו. הקור היה נורא והגיע עד ארבעים ושתיים מעלות מתחת לאפס.

תחת שלג כבד רץ רבי יצחק את עשרים הקילומטרים כאחוז טירוף, וכך הצליח להגיע בתוך שלוש שעות בלבד לסטובליטשי.

כבר בשעה שמונה בבוקר ניצבו רגליו בפתח בית הספר. בדרך כלל רגלי היה למצוא שם כבר את כיכרות הלחם הטירות, אלא שהפעם ציפתה לו אכזבה מרה; מסתבר כי באותו בוקר לא אפו לחם במאפייה המקומית, שכן הקור העז והדרכים החסומות מנעו את הבאתם של בולי העץ הדרושים להסקת התנורים.

יתר על כן, אף התלמידים לא באו באותו היום. מסתבר כי בעוד המורה הכריח עצמו לרוץ מרחק עשרים קילומטרים כדי ללמדם, לא ראו הללו לנכון לצאת מבתיים.

אם סבר רבי יצחק כי באותו בוקר יוכל לנוח ואולי גם להספיק כמה דפי גמרא, הרי שתקוותו התבדתה.

ידוע היה הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, מקים עולה של תורה ברוסיה, כמי שמסר נפשו וכל אשר לו על שמירת התורה והמצוות. בפרט בשנים הקשות שבהן נתון היה תחת שלטון הרוע והכפירה הקומוניסטי בבית המועצות.

סיפורים רבים נכרכו במסירות נפשו זו, רבים מהם הובאו בספר תולדות חייו הסוערים, 'להישאר יהודי', שביניהם הובא הסיפור דלהלן:

מיד עם סיום לימודיו באוניברסיטה, כפי שחויב על ידי השלטון הקומוניסטי, החל רבי יצחק לעבוד כמורה בכפר סטובליטשי שהיה מרוחק כעשרים קילומטר מקאזאן, עיירת מגוריו. עבודה זו הייתה מחויבת המציאות, שכן ברוסיה של אותם ימים מי שלא היה עובד - היה אובד...

היה זה בראשית שנות מלחמת העולם השנייה, הרעב הנורא ששלט בכל רחבי רוסיה גרם לכך שרובם המוחלט של האזרחים ניזונו אך ורק ממזכרים בסיסיים. במשך שלוש שנים לא ראו רוב אזרחי רוסיה חמאה או סוכר, על אחת כמה וכמה 'מעדנים' חשובים מאלו.

אף כדי להשיג לחם גס ויבש היו תושבי רוסיה צריכים לעמוד במשך שעות וימים בתורים ארוכים, וכל פיזור לחם שחולק חושב עד לגרמים בודדים. בהיותו חסר אמצעים עשה רבי יצחק את דרכו רגלית מקאזאן לסטובליטשי וחזרו. כאשר במהלך כל ימות השבוע היה מתגורר בסטובליטשי, ולקראת שבת היה חוזר לבית הוריו בקאזאן.

היה זה בחורף תש"ב. רבי יצחק עשה את הדרך חזרה מבית הוריו בקאזאן לסטובליטשי. הוא יצא מהבית בשעה חמש לפנות בוקר, וכיוון שידע שאת מנת הלחם היומית הוא אמור לקבל בסטובליטשי - מקום מגוריו הרשמי, לא אכל מאומה משולחן הוריו טרם צאתו. הקור היה נורא והגיע עד ארבעים ושתיים מעלות מתחת לאפס.

תחת שלג כבד רץ רבי יצחק את עשרים הקילומטרים כאחוז טירוף, וכך הצליח להגיע בתוך שלוש שעות בלבד לסטובליטשי.

כבר בשעה שמונה בבוקר ניצבו רגליו בפתח בית הספר. בדרך כלל רגלי היה למצוא שם כבר את כיכרות הלחם הטירות, אלא שהפעם ציפתה לו אכזבה מרה; מסתבר כי באותו בוקר לא אפו לחם במאפייה המקומית, שכן הקור העז והדרכים החסומות מנעו את הבאתם של בולי העץ הדרושים להסקת התנורים.

יתר על כן, אף התלמידים לא באו באותו היום. מסתבר כי בעוד המורה הכריח עצמו לרוץ מרחק עשרים קילומטרים כדי ללמדם, לא ראו הללו לנכון לצאת מבתיים.

אם סבר רבי יצחק כי באותו בוקר יוכל לנוח ואולי גם להספיק כמה דפי גמרא, הרי שתקוותו התבדתה.

ידוע היה הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, מקים עולה של תורה ברוסיה, כמי שמסר נפשו וכל אשר לו על שמירת התורה והמצוות. בפרט בשנים הקשות שבהן נתון היה תחת שלטון הרוע והכפירה הקומוניסטי בבית המועצות.

סיפורים רבים נכרכו במסירות נפשו זו, רבים מהם הובאו בספר תולדות חייו הסוערים, 'להישאר יהודי', שביניהם הובא הסיפור דלהלן:

מיד עם סיום לימודיו באוניברסיטה, כפי שחויב על ידי השלטון הקומוניסטי, החל רבי יצחק לעבוד כמורה בכפר סטובליטשי שהיה מרוחק כעשרים קילומטר מקאזאן, עיירת מגוריו. עבודה זו הייתה מחויבת המציאות, שכן ברוסיה של אותם ימים מי שלא היה עובד - היה אובד...

היה זה בראשית שנות מלחמת העולם השנייה, הרעב הנורא ששלט בכל רחבי רוסיה גרם לכך שרובם המוחלט של האזרחים ניזונו אך ורק ממזכרים בסיסיים. במשך שלוש שנים לא ראו רוב אזרחי רוסיה חמאה או סוכר, על אחת כמה וכמה 'מעדנים' חשובים מאלו.

אף כדי להשיג לחם גס ויבש היו תושבי רוסיה צריכים לעמוד במשך שעות וימים בתורים ארוכים, וכל פיזור לחם שחולק חושב עד לגרמים בודדים. בהיותו חסר אמצעים עשה רבי יצחק את דרכו רגלית מקאזאן לסטובליטשי וחזרו. כאשר במהלך כל ימות השבוע היה מתגורר בסטובליטשי, ולקראת שבת היה חוזר לבית הוריו בקאזאן.

היה זה בחורף תש"ב. רבי יצחק עשה את הדרך חזרה מבית הוריו בקאזאן לסטובליטשי. הוא יצא מהבית בשעה חמש לפנות בוקר, וכיוון שידע שאת מנת הלחם היומית הוא אמור לקבל בסטובליטשי - מקום מגוריו הרשמי, לא אכל מאומה משולחן הוריו טרם צאתו. הקור היה נורא והגיע עד ארבעים ושתיים מעלות מתחת לאפס.

תחת שלג כבד רץ רבי יצחק את עשרים הקילומטרים כאחוז טירוף, וכך הצליח להגיע בתוך שלוש שעות בלבד לסטובליטשי.

כבר בשעה שמונה בבוקר ניצבו רגליו בפתח בית הספר. בדרך כלל רגלי היה למצוא שם כבר את כיכרות הלחם הטירות, אלא שהפעם ציפתה לו אכזבה מרה; מסתבר כי באותו בוקר לא אפו לחם במאפייה המקומית, שכן הקור העז והדרכים החסומות מנעו את הבאתם של בולי העץ הדרושים להסקת התנורים.

יתר על כן, אף התלמידים לא באו באותו היום. מסתבר כי בעוד המורה הכריח עצמו לרוץ מרחק עשרים קילומטרים כדי ללמדם, לא ראו הללו לנכון לצאת מבתיים.

אם סבר רבי יצחק כי באותו בוקר יוכל לנוח ואולי גם להספיק כמה דפי גמרא, הרי שתקוותו התבדתה.

ידוע היה הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, מקים עולה של תורה ברוסיה, כמי שמסר נפשו וכל אשר לו על שמירת התורה והמצוות. בפרט בשנים הקשות שבהן נתון היה תחת שלטון הרוע והכפירה הקומוניסטי בבית המועצות.

סיפורים רבים נכרכו במסירות נפשו זו, רבים מהם הובאו בספר תולדות חייו הסוערים, 'להישאר יהודי', שביניהם הובא הסיפור דלהלן:

מיד עם סיום לימודיו באוניברסיטה, כפי שחויב על ידי השלטון הקומוניסטי, החל רבי יצחק לעבוד כמורה בכפר סטובליטשי שהיה מרוחק כעשרים קילומטר מקאזאן, עיירת מגוריו. עבודה זו הייתה מחויבת המציאות, שכן ברוסיה של אותם ימים מי שלא היה עובד - היה אובד...

היה זה בראשית שנות מלחמת העולם השנייה, הרעב הנורא ששלט בכל רחבי רוסיה גרם לכך שרובם המוחלט של האזרחים ניזונו אך ורק ממזכרים בסיסיים. במשך שלוש שנים לא ראו רוב אזרחי רוסיה חמאה או סוכר, על אחת כמה וכמה 'מעדנים' חשובים מאלו.

אף כדי להשיג לחם גס ויבש היו תושבי רוסיה צריכים לעמוד במשך שעות וימים בתורים ארוכים, וכל פיזור לחם שחולק חושב עד לגרמים בודדים. בהיותו חסר אמצעים עשה רבי יצחק את דרכו רגלית מקאזאן לסטובליטשי וחזרו. כאשר במהלך כל ימות השבוע היה מתגורר בסטובליטשי, ולקראת שבת היה חוזר לבית הוריו בקאזאן.

היה זה בחורף תש"ב. רבי יצחק עשה את הדרך חזרה מבית הוריו בקאזאן לסטובליטשי. הוא יצא מהבית בשעה חמש לפנות בוקר, וכיוון שידע שאת מנת הלחם היומית הוא אמור לקבל בסטובליטשי - מקום מגוריו הרשמי, לא אכל מאומה משולחן הוריו טרם צאתו. הקור היה נורא והגיע עד ארבעים ושתיים מעלות מתחת לאפס.

תחת שלג כבד רץ רבי יצחק את עשרים הקילומטרים כאחוז טירוף, וכך הצליח להגיע בתוך שלוש שעות בלבד לסטובליטשי.

כבר בשעה שמונה בבוקר ניצבו רגליו בפתח בית הספר. בדרך כלל רגלי היה למצוא שם כבר את כיכרות הלחם הטירות, אלא שהפעם ציפתה לו אכזבה מרה; מסתבר כי באותו בוקר לא אפו לחם במאפייה המקומית, שכן הקור העז והדרכים החסומות מנעו את הבאתם של בולי העץ הדרושים להסקת התנורים.

יתר על כן, אף התלמידים לא באו באותו היום. מסתבר כי בעוד המורה הכריח עצמו לרוץ מרחק עשרים קילומטרים כדי ללמדם, לא ראו הללו לנכון לצאת מבתיים.

אם סבר רבי יצחק כי באותו בוקר יוכל לנוח ואולי גם להספיק כמה דפי גמרא, הרי שתקוותו התבדתה.

ידוע היה הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, מקים עולה של תורה ברוסיה, כמי שמסר נפשו וכל אשר לו על שמירת התורה והמצוות. בפרט בשנים הקשות שבהן נתון היה תחת שלטון הרוע והכפירה הקומוניסטי בבית המועצות.

סיפורים רבים נכרכו במסירות נפשו זו, רבים מהם הובאו בספר תולדות חייו הסוערים, 'להישאר יהודי', שביניהם הובא הסיפור דלהלן:

מיד עם סיום לימודיו באוניברסיטה, כפי שחויב על ידי השלטון הקומוניסטי, החל רבי יצחק לעבוד כמורה בכפר סטובליטשי שהיה מרוחק כעשרים קילומטר מקאזאן, עיירת מגוריו. עבודה זו הייתה מחויבת המציאות, שכן ברוסיה של אותם ימים מי שלא היה עובד - היה אובד...

היה זה בראשית שנות מלחמת העולם השנייה, הרעב הנורא ששלט בכל רחבי רוסיה גרם לכך שרובם המוחלט של האזרחים ניזונו אך ורק ממזכרים בסיסיים. במשך שלוש שנים לא ראו רוב אזרחי רוסיה חמאה או סוכר, על אחת כמה וכמה 'מעדנים' חשובים מאלו.

אף כדי להשיג לחם גס ויבש היו תושבי רוסיה צריכים לעמוד במשך שעות וימים בתורים ארוכים, וכל פיזור לחם שחולק חושב עד לגרמים בודדים. בהיותו חסר אמצעים עשה רבי יצחק את דרכו רגלית מקאזאן לסטובליטשי וחזרו. כאשר במהלך כל ימות השבוע היה מתגורר בסטובליטשי, ולקראת שבת היה חוזר לבית הוריו בקאזאן.

היה זה בחורף תש"ב. רבי יצחק עשה את הדרך חזרה מבית הוריו בקאזאן לסטובליטשי. הוא יצא מהבית בשעה חמש לפנות בוקר, וכיוון שידע שאת מנת הלחם היומית הוא אמור לקבל בסטובליטשי - מקום מגוריו הרשמי, לא אכל מאומה משולחן הוריו טרם צאתו. הקור היה נורא והגיע עד ארבעים ושתיים מעלות מתחת לאפס.

תחת שלג כבד רץ רבי יצחק את עשרים הקילומטרים כאחוז טירוף, וכך הצליח להגיע בתוך שלוש שעות בלבד לסטובליטשי.

כבר בשעה שמונה בבוקר ניצבו רגליו בפתח בית הספר. בדרך כלל רגלי היה למצוא שם כבר את כיכרות הלחם הטירות, אלא שהפעם ציפתה לו אכזבה מרה; מסתבר כי באותו בוקר לא אפו לחם במאפייה המקומית, שכן הקור העז והדרכים החסומות מנעו את הבאתם של בולי העץ הדרושים להסקת התנורים.

יתר על כן, אף התלמידים לא באו באותו היום. מסתבר כי בעוד המורה הכריח עצמו לרוץ מרחק עשרים קילומטרים כדי ללמדם, לא ראו הללו לנכון לצאת מבתיים.

אם סבר רבי יצחק כי באותו בוקר יוכל לנוח ואולי גם להספיק כמה דפי גמרא, הרי שתקוותו התבדתה.

ידוע היה הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, מקים עולה של תורה ברוסיה, כמי שמסר נפשו וכל אשר לו על שמירת התורה והמצוות. בפרט בשנים הקשות שבהן נתון היה תחת שלטון הרוע והכפירה הקומוניסטי בבית המועצות.

סיפורים רבים נכרכו במסירות נפשו זו, רבים מהם הובאו בספר תולדות חייו הסוערים, 'להישאר יהודי', שביניהם הובא הסיפור דלהלן:

מיד עם סיום לימודיו באוניברסיטה, כפי שחויב על ידי השלטון הקומוניסטי, החל רבי יצחק לעבוד כמורה בכפר סטובליטשי שהיה מרוחק כעשרים קילומטר מקאזאן, עיירת מגוריו. עבודה זו הייתה מחויבת המציאות, שכן ברוסיה של אותם ימים מי שלא היה עובד - היה אובד...

היה זה בראשית שנות מלחמת העולם השנייה, הרעב הנורא ששלט בכל רחבי רוסיה גרם לכך שרובם המוחלט של האזרחים ניזונו אך ורק ממזכרים בסיסיים. במשך שלוש שנים לא ראו רוב אזרחי רוסיה חמאה או סוכר, על אחת כמה וכמה 'מעדנים' חשובים מאלו.

אף כדי להשיג לחם גס ויבש היו תושבי רוסיה צריכים לעמוד במשך שעות וימים בתורים ארוכים, וכל פיזור לחם שחולק חושב עד לגרמים בודדים. בהיותו חסר אמצעים עשה רבי יצחק את דרכו רגלית מקאזאן לסטובליטשי וחזרו. כאשר במהלך כל ימות השבוע היה מתגורר בסטובליטשי, ולקראת שבת היה חוזר לבית הוריו בקאזאן.

היה זה בחורף תש"ב. רבי יצחק עשה את הדרך חזרה מבית הוריו בקאזאן לסטובליטשי. הוא יצא מהבית בשעה חמש לפנות בוקר, וכיוון שידע שאת מנת הלחם היומית הוא אמור לקבל בסטובליטשי - מקום מגוריו הרשמי, לא אכל מאומה משולחן הוריו טרם צאתו. הקור היה נורא והגיע עד ארבעים ושתיים מעלות מתחת לאפס.

תחת שלג כבד רץ רבי יצחק את עשרים הקילומטרים כאחוז טירוף, וכך הצליח להגיע בתוך שלוש שעות בלבד לסטובליטשי.

כבר בשעה שמונה בבוקר ניצבו רגליו בפתח בית הספר. בדרך כלל רגלי היה למצוא שם כבר את כיכרות הלחם הטירות, אלא שהפעם ציפתה לו אכזבה מרה; מסתבר כי באותו בוקר לא אפו לחם במאפייה המקומית, שכן הקור העז והדרכים החסומות מנעו את הבאתם של בולי העץ הדרושים להסקת התנורים.

יתר על כן, אף התלמידים לא באו באותו היום. מסתבר כי בעוד המורה הכריח עצמו לרוץ מרחק עשרים קילומטרים כדי ללמדם, לא ראו הללו לנכון לצאת מבתיים.

אם סבר רבי יצחק כי באותו בוקר יוכל לנוח ואולי גם להספיק כמה דפי גמרא, הרי שתקוותו התבדתה.

ידוע היה הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, מקים עולה של תורה ברוסיה, כמי שמסר נפשו וכל אשר לו על שמירת התורה והמצוות. בפרט בשנים הקשות שבהן נתון היה תחת שלטון הרוע והכפירה הקומוניסטי בבית המועצות.

סיפורים רבים נכרכו במסירות נפשו זו, רבים מהם הובאו בספר תולדות חייו הסוערים, 'להישאר יהודי', שביניהם הובא הסיפור דלהלן:

מיד עם סיום לימודיו באוניברסיטה, כפי שחויב על ידי השלטון הקומוניסטי, החל רבי יצחק לעבוד כמורה בכפר סטובליטשי שהיה מרוחק כעשרים קילומטר מקאזאן, עיירת מגוריו. עבודה זו הייתה מחויבת המציאות, שכן ברוסיה של אותם ימים מי שלא היה עובד - היה אובד...

היה זה בראשית שנות מלחמת העולם השנייה, הרעב הנורא ששלט בכל רחבי רוסיה גרם לכך שרובם המוחלט של האזרחים ניזונו אך ורק ממזכרים בסיסיים. במשך שלוש שנים לא ראו רוב אזרחי רוסיה חמאה או סוכר, על אחת כמה וכמה 'מעדנים' חשובים מאלו.

אף כדי להשיג לחם גס ויבש היו תושבי רוסיה צריכים לעמוד במשך שעות וימים בתורים ארוכים, וכל פיזור לחם שחולק חושב עד לגרמים בודדים. בהיותו חסר אמצעים עשה רבי יצחק את דרכו רגלית מקאזאן לסטובליטשי וחזרו. כאשר במהלך כל ימות השבוע היה מתגורר בסטובליטשי, ולקראת שבת היה חוזר לבית הוריו בקאזאן.

היה זה בחורף תש"ב. רבי יצחק עשה את הדרך חזרה מבית הוריו בקאזאן לסטובליטשי. הוא יצא מהבית בשעה חמש לפנות בוקר, וכיוון שידע שאת מנת הלחם היומית הוא אמור לקבל בסטובליטשי - מקום מגוריו הרשמי, לא אכל מאומה משולחן הוריו טרם צאתו. הקור היה נורא והגיע עד ארבעים ושתיים מעלות מתחת לאפס.

תחת שלג כבד רץ רבי יצחק את עשרים הקילומטרים כאחוז טירוף, וכ